

Utbildningsdepartementet
Enheten för ungdomspolitik och det civila samhället
103 33 Stockholm

Amatörkulturens samrådsgrupp, ax, överlämnar härmed remissvar på utredningen Folkbildningens samhällsvärden (SOU 2012:72)

Amatörkulturens samrådsgrupp består av 19 rikstäckande kulturorganisationer med ca 365 000 anslutna medlemmar verksamma inom t ex amatörteater, körer, orkestrar, folkdanslag, spelmanslag, hemslöjd, spelhobby och ideella arrangörer av kulturevenemang. Amatörkulturen har många gånger fler aktiva utövare och publik. **ax** arbetar för att möjliggöra och utveckla amatörkulturell verksamhet.

Amatörkulturlivet och det frivilliga, ideella arbetet inom kulturlivet, t ex inom ideella musikarrangörsorganisationer, har en mycket stor betydelse för kulturlivets mångfald och vitalitet, dess spridning och kvalitet, för dess sociala och konstnärliga kraft och för bevarande och brukande av våra kulturarv. Denna betydelse är dock i mycket liten utsträckning dokumenterad. Amatörkulturlivet och det frivilliga, ideella arbetet i kulturlivet har också en stor betydelse för folkhälsa, miljö samt som resurser för regional och lokal utveckling. Även dessa värden av kulturlivet är alltför lite kända och dokumenterade.

Amatörkulturens samrådsgrupp (**ax**) lyfter här fram det som vi bedömer som särskilt angelägna frågor. I övrigt hänvisar vi till det remissyttrande som ges av Civos – Civiilsamhällets organisationer i samverkan.

ax välkomnar att regeringen tagit initiativ till Folkbildningsutredningen. Aktörer som baserar sin verksamhet på offentliga medel bör utvärderas och deras verksamhet kvalitetssäkras.

En utvärdering av de mer principiella frågorna kring folkbildningen hade kunnat tjäna som underlag för en fördjupad politisk diskussion kring folkbildningens roll, organisation och former nu och i framtiden. En sådan diskussion är viktig om folkbildningen ska kunna utvecklas och möta framtidens behov och intressen.

ax konstaterar att Folkbildningsförbundet, SKL och RIO har tagit värdefulla steg med översynen av Folkbildningsrådet. Det finns ett behov av att tydliggöra Folkbildningsrådets myndighetsuppgifter. **ax** ser positivt på att ett förnyat Folkbildningsråd agerar ”i myndighets ställe”. **ax** instämmer i utredningens förslag vad gäller ett förtydligt uppföljningsansvar för Folkbildningsrådet.

ax föreslår följande mission (”de grundläggande vägval man gör”) för folkbildningen:

- verka för ett livslångt lärande
- erbjuda mångsidiga utbildningar utifrån deltagarnas behov och önskemål
- vara en attraktiv lärandemiljö som använder moderna metoder och teknik
- samverka med övriga aktörer inom utbildningsområdet för att ömsesidigt ta vara på varandras kompetens och erfarenhet
- bredda intresset för och öka delaktigheten inom amatörkulturen, d v s den del av kulturlivet som kännetecknas av ideell verksamhet, eget utövande och eget lärande

ax instämmer i att det är önskvärt att i möjligaste mån söka klarlägga folkbildningens effekter. **ax** välkomnar förslag om tematiska nedslag och fördjupningar i kommande statliga utvärderingar. **ax** anser det värdefullt att lyfta fram folkbildningens arbete med mångfald och konsekvenserna av folkbildningens fördelningssystem av bidrag.

ax välkomnar utvärdering av hur barn och unga samt grupper som inte tidigare varit aktiva inom folkbildningen upplever attityder, förhållningssätt, organisation, bidragsregler och -former, administrativa rutiner,

möjligheter till inflytande etc inom folkbildningen och hur folkbildningen av idag svarar mot deras behov och önskemål.

ax instämmer i utredningens observationer vad gäller den starka kopplingen mellan de politiska partierna och folkbildningen. Denna relation är inte helt okomplicerad ur ett styrnings- och utvärderingsperspektiv.

ax instämmer i att folkbildningens regelverk i många fall har en konserverande effekt som gör det svårt för nya verksamheter att få en plats inom folkbildningen. Regelverket gynnar de stora förbunden på bekostnad av de små och förhindrar yngre förbund från att växa och utöka sin verksamhet. Nuvarande modell gynnar inte en dynamisk folkbildning, utan kan snarare beskrivas som orättvis. I sammanhanget vill **ax** påtala att det saknas en tydlig modell för infasning av nya studieförbund, som möjliggör tillväxt och utveckling.

Folkbildningsrådets nuvarande restriktion om att spel, lek och idrott inte berättigar till bidrag är en inskränkning som saknar sakliga skäl. Flera studier visar att spel och lek lämpar sig mycket bra för att främja lärande. **ax** instämmer i Riksrevisionens bedömning och anser att formuleringen om ”spel, lek och idrott” bör strykas.

ax instämmer i utredningens förslag att kommande utvärderingar av folkbildningen ska genomföras av statliga analysmyndigheter. Vår erfarenhet är att sådana myndigheter har rätt kompetens och erfarenhet av den typ av utvärderingar som är aktuella här. **ax** hyser inga tveksamheter till att utvärderingar görs av både Myndigheten för kulturanalys och IFAU. Vad gäller åtskillnaden mellan studieförbund och folkhögskolor ser **ax** att det finns flera skäl för den uppdelning som utredningen föreslår och instämmer därför i utredningens förslag.

Utredningen avstår från att utreda frågan om lämpligheten i statens styrning med nuvarande fyra syften och utpekandet av sju prioriterade verksamhetsområden. Utredningen avstår från att närmare analysera dessa fyra syften och de prioriterade områdena med hänvisning till att det råder enighet mellan folkbildningens organisationer och Folkbildningsrådet om att de fyra syftena är tillräckliga som utgångspunkt för statens stöd medan de sju verksamhetsområdena utgör onödig detaljstyrning och också täcks av de fyra syftena.

Ur vårt perspektiv är de fyra syftena otillräckligt analyserade och diskuterade av utredningen. Kulturverksamhet kan vara en viktig del för uppfyllandet av övriga syften, och inte endast ett syfte i sig. Syftena för statsbidraget till folkbildningen bör inte uppmuntra till en uppdelning mellan kultur och andra verksamheter.

Stockholm den 22 februari 2013

Nini Engstrand

Ordförande

Anna Kronlund e.u.

Medlemmarna i **ax**

Amatörteaterns Riksförbund (ATR)

Föreningen För Tidig Musik (FTM)

Kontakt nätet – riksorganisation för ideella kulturföreningar

Musik- och Kulturföreningarnas Samarbetsorganisation (MoKS)

Riksförbundet för Folkmusik och Dans (RFoD)

Riksförbundet Lokalrevyer i Sverige (LiS)

Riksförbundet Unga Musikanter (RUM)

Svenska Arbetarsångarförbundet (SAS)

Svenska Folkdansringen

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund (SHR)

Svenska Missionskyrkans Musikkörer (SMM)

Sveriges Arbetarteaterförbund (ATF)

Sveriges Film- och Videoförbund (SFV)

Sveriges Kyrkosångsförbund (SKSf)

Sveriges Körförbund

Sveriges Orkesterförbund (SOF)

Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR)

Sverok - Spelhobbyförbundet

UNGIKÖR